

TALIRUKIS MAHEVILJELUSES

Ilme Tupits

e-mail: Ilme.Tupits@jpbi.ee

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Rukis on vähenõudlik ja talub

madalamaid temperatuure

toitainetevaesemat kasvukeskkonda

mitmekesist mullalõimist

happelist mulda

pikemaajalist põuda

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Rukki tähtsus

roheline ala sügis-talvisel perioodil

**mulla toitainete, vee- ja tuuleerosiooni
takistamine**

põllutööde koormuse hajutamine

umbrohtude tõrjumine

mulla kobestamine

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Viljeluse iseärasused

külvikord

eelvili

mullaharimine

väetamine

külviaeg

külvisenorm

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Rukkist toodetakse

leiba, makarone, helbeid

looduses lagunevat bioplasti

õlut, piiritust

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Rukki kasutamine

haljassööt ja söödajahu loomadele

haljasväetis

õlgkatused, soojustusmaterjal

põhu põletamine katlamajades

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Talvekindlus

külmakindlus

haudumiskindlus

vettimiskindlus

lumiseenekindlus

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Talvekindlust mõjutab

kasvukoht:

põllu reljeef ja mulla struktuur

mullaharimine: õigeaegsus ja tasasus

eelvili

väetamine

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Talvekindlus sõltub

külviaeg: augusti lõpp-septembri algus

külvisenorm: 500 idanevat tera/m²

külvisügavus: 2-4 cm

sort: lepestüüpi populatsioonsort

seeme: ühtlikkus ja idanevus

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Terasaagi suurus ja kvaliteet sõltub

sügisene algareng

talvitumistingimused

toitainete kättesaadavus ja omastatavus

taimehaiguste ja –kahjurite esinemine

kasvuaegne ilmastik

õigeaegne koristamine

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Taimehaigused

lumiseen ja punakaste

tungaltera

kõrrenõgi

jahukaste

lehe- ja kõrrerooste

äärislaiksus

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Taimekahjurid

ripslased

lehetäid

viljakukk

viljalutikas

kõrrevaablane

traatuss

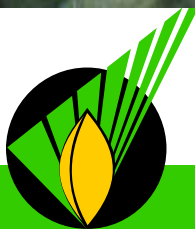

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Sordileht 2007

Vambo

Tulvi

Elvi

Sangaste

Recrut

Matador

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Sangaste

talvetingimustes vastupidav

pikk ja jäme kõrs

rahuldav seisukindlus

saagikus keskmine

kvaliteet hea

sobib kasvatamiseks kerge ja keskmise

lõimisega muldadel

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Elvi

**talvekindel ja vastupidav lumiseenele
keskmise pikkusega, hea
seisukindlusega kõrs
saak keskmise kuni suur
kvaliteet hea
sobib keskmise lõimisega viljakatele
muldadele**

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Langemisarv

**tärglist lagundavate fermentide
määramise meetod**

**langemisarv-segisti vajumise aeg
sekundites suspensiooni pinnalt
katseklaasi põhja**

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Langemisarv

alla 100 s – taigen vedel

**100-120 s – leiva koorik eraldub sisust,
sisu nätske**

150-170 s – hea kvaliteediga leib

üle 200 s – koorikleib

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Rukki koristamine ja säilitamine

vahaküpsuse faasis

kuivatustemperatuur 45° C

niiskus 12-14%

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Seemnekasvatus

rukis on risttolmleja

kaugusisolatsioon

**segunemine koristamisel, kuivatamisel,
sorteerimisel**

samal põllul mitte enne 4-5 aastat

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Täna tähelepanu eest!

Jõgeva Sordiaretuse Instituut